

CULTURĂ

LEGIONARĂ

de BARBU SLUȘANSCHI

„Mișcarea noastră legionară are mai mult caracterul unei mari școli spirituale.

„Ea tinde să aprindă credinți nebănuite, ea tinde să transforme, să revoluționeze sufletul românesc.

„Sufletul este punctul cardinal asupra căruia trebuie să se lucreze în momentul de față...

„Chemați sufletul neamului la o viață nouă...

(Cărțicica șefului de cuib, p. 111).

Acestea erau și rămân principiile fundamentale pe care Legiunea și-a întemeiat acțiunea. În cadre disciplinate, cu obiectiv limitat în aparență în domeniul politic și social, mișcarea legionară a fost și continuă a fi o mare școală de cultivare sufletească. De aceea problema culturii legionare se pune cu deplină îndreptățire.

Sensul noțiunii cultură este lămurit. Cultură nu înseamnă erudiție, nici știință sistematic înșusită, nici specializație și metodică într'un domeniu oarecare al cunoștințelor omenești. Cultura este rezultatul acelei școli sufletești care îl înalță pe om din materie către spiritualitate. Dacă unii moralști susțin că legea morală este sădită în om dela natură, practica veșii ne arată că pentru a preface pe omul primitiv, robit instinctelor brutale și impulsurilor egoiste ale conservării fizice, în element conștient și propagator al comandamentelor etice (dragoste, abnegație, jertfă, cinste, sinceritate fidelitate), este necesar un

lung efort de cultură. Omul-natural este un arbore pădureț, cași societățile primitive. Numai îndelunga cultură și îngrijire îi preface în pomi nobili.

Privită sub acest aspect general, etic și educativ, cultura legionară exercită o influență primordială asupra omului și asupra societății românești. Transfigurarea sufletească este un element esențial al culturii. Legiunea s'a înfățișat dela început ca o școală, în care intrând un îns încărcat de păcatele mediului în care a crescut „să iasă la cellalt capăt un ercu“.

Astfel, în haosul moral, social și politic al unei lumi în destrămare, Legiunea a actualizat elementele fundamentale ale formării sufletești a unui „om nou“, în care spiritualitatea să înfrângă animalitatea. Școala burgheză raționalistă n'a reușit la noi să transforme preceptele etice în elemente vii de cultură. Ea n'a ținut seamă de structura psihologică a Românului, pentru care o lege morală știută și

invățăată nu are caracter imperativ. Românul nu urmează decât lucrului în care crede. Pentruca dragostea, solidaritatea, fidelitatea, corectitudinea, să devină elemente vii ale conștiinței românești, era nevoie de o încadrare a lor într-o disciplină mistică, pentruca ele să devină elemente de credință. Iar acest lucru nu se putea face decât într-o comunitate organizată, a cărei viață să consistă din trăirea și aplicarea acelor comandamente etice. În Legiune legile morale au devenit progresiv trăiri spirituale efective, pătrunzând astfel pentru prima dată în societatea și în cultura românească modernă ca valori autentice și vii. Prin credința legionară elemente esențiale ale culturii sufletești au devenit în omul românesc stare de conștiință.

Evident, acest proces se află încă în desfășurare. El este însă real, nu în conștiințe izolate, ci în masele largi. Elementele de cultură sufletească s'au învederat în fața de muncă, de eroism, de credință, care înseamnă o depășire a tot ce a cunoscut până azi istoria poporului nostru. Exemplele sânt la îndemâna tuturor. Comunitatea legionară găsește în sânul ei pe cei mai sublimi traducători în fapt ai elementelor de cultură pe care le-a actualizat și le-a propagat.

Creația culturală legionară s'a dezvoltat deci în primul rând în sufletul însuși al omului. Oamenii vechi ai cărților vor tăgădui acestui fapt importanța lui primordiară. La aceia însă, pentru care cultura este prin definiție trăirea vie a sufletului și nu litera moartă a cărții, acest fenomen, atât de greu de realizat în omenire, va găsi dreapta prețuire.

Bine înțeles, în străduința de a crea un nou suflet românesc, Legiunea a trebuit să se folosească și de obiceiurile mijloace de propagare, ale scrisului. Ea a creat cultură nu numai prin faptă și cuvânt rostit, ci și prin scris. Ședințele de cuib, taberele de muncă, luptele și suferințele, jertfele sublimă, au fost și vor continua să fie fapte de creație spirituală. Dar chiar dela începutul Legiunii, din 1927, cuvântului scris i s'a dat un loc de seamă, ca auxiliar în răspândirea elementelor de cultură

legionară. Incepând cu „Pământul Strămoșesc“, publicațiile legionare s'au înmulțit an de an, dezvoltându-se, prin anii 1935—1937, într-o rodire bogată de cărți de doctrină, de reviste de știință și literatură, de ziare și broșuri. A fost un adevărat „bombardament“ de cultură legionară, pe care numai violența și crima l-au putut stăvili apoi. Scrisul dădea putere de circulație culturii legionare în lumea nelegionară. Nici o conspirație a tăcerii nu a putut-o opri. Cartea „Pentru Legionari“ a Căpitanului, a epuizat într-o jumătate de an douăzeci de mii de exemplare. Era un semn că și mințile răvășită și sufletul secătuit, ale lumii vechi, căutau un liman de credințe și valori noi. Cartea legionară, de doctrină sau de literatură, devenise o necesitate a lumii „culte“. Fără ea, literatura contemporană ar fi săracă sau n'ar mai însemna nimic. Cultura legionară scrisă este atât de însemnată, încât am afirmat odată, cu alt prilej, că numai ea este reprezentativă pentru epoca noastră. Referindu-ne la cartea Căpitanului, scriam așa:

„Opera izvorită din zbucium adânc, care înfățișează și interpretează linia vieții neamului și înalță dintre dărîmăturile unei lumi prăbușite o zidire nouă a sufletului românesc, este cartea Căpitanului „Pentru Legionari“. Este scrierea care rezumă o epocă și deschide alta nouă. Este esența ultimă a trăirilor unei generații care și-a legat destinul omenesc și spiritul de permanențele fundamentale ale neamului ei, istoria vitejească și credința religioasă. Este o carte de căpătâi, una din acelea care înlocuiesc o bibliotecă...“ („Ce va fi reprezentativ“, Cuvântul Nr. 15, 28 Oct. 1940).

Cărticica șefului de cuib a pus piatra de temelie a culturii legionare scrise. În jurul ei au venit apoi toate celelalte cărți și publicații, unele legionare, altele inspirate din duh legionar. Ca luptători ai scrisului legionar s'au învins, alături de Căpitan: I. I. Moța, Vasile Marin, Ion Banea, Miha'il Polihroniade, Alex. Christian Tell, Victor Puțu Gărcineanu, Valeriu Cărdu, Constantin Goga, și ca îndrumător prof. Nae Ionescu, spre a nu aminti

decât pe câțiva din cei ce au pășit din viață.

Lupta și trăirea legionară au fost interpretate în doctrină. Reviste de impunătoare ținută intelectuală au susținut pe frontul culturii scrise înfăptuirile culturii trăite. Revista „Axa” a deschis drumul, urmată, după suprimare, de „Rânduiala” și prin studierea metodică a tuturor fețelor creației spirituale și sociale a Legiunii, de vigouroasele „Insemnări Sociologice” dela Cernăuți precum și de „Orientări”-le dela Moinești.

Literatura beletristică găsea în „Revista mea” dela Cluj și mai ales în „Iconar”-rul cernăuțean un câmp potrivit de desfășurare. Un timp „Cuvântul nou” al lui Valeriu Cărbu a susținut bătălia cu verbul și versul lui inflăcărat.

Zărele legionare apăreau de pretutindeni. După „Pământul Strămoșesc”, „Glasul Strămoșesc” din Clujul lui Ion Banea, apoi „Cuvântul Argeșului”, „Brațul de fier”, „Omul nou”. Nu a fost centru puternic de viață legionară care să nu-și susțină lupta și să nu-și mărturisească credințele prin scris. Nu era zărestică propriu-zisă, erau mai ales mărturiile ale unor zbuciumate deveniri sufletești. Nici unei publicații legionare, oricât de modeste, nu i se poate tăgădui din meritul creației de cultură, căci tot ce se scria era învederarea unei transfigurări ce se realiza pe planul cel mai înalt și mai profund al spiritului. Din acest punct de vedere poate fi apreciată valoarea de cultură a tipăriturilor periodice legionare. Ele au fost de altfel câmp de activitate multor spirite de elită care poate niciodată n'ar fi scris dacă nu le-ar fi îndemnat credința legionară. Prin scris trăirea a ajuns la cunoștința celor pierduți în întineric. Ar fi interesant de știut cât au luat întâiul contact cu fenomenul legionar prin scrierile sale, și s'au hotărât apoi să-i urmeze chemarea.

În câmpul creației de cultură scrisă, spiritualitatea legionară s'a manifestat nu numai în ideologie sau mărturisire de credință. Doctrina a fost adâncită și în serioase cercetări sociologice sau filosofice, sau a fost aplicată studiului istoriei Ro-

mâniei moderne. Astfel o sumă de probleme fundamentale, interesând dăinuirea politică, socială și spirituală a comunității românești, au fost lămurite în lumina principiilor și adevărilor legionare. Științele morale și politice au resimțit profunda înrăurire a doctrinei legionare, și astfel ele vor contribui la structurarea lumii românești în spiritul nou.

Domeniul artelor plastice aduce și el o prețioasă contribuție de creație culturală legionară. S'a pus problema creerii unui stil plastic corespunzător spiritului legionar: simplu, masiv, expresiv. Un număr de artiști talentați au luat asupra lor greaua sarcină de a crea expresia plastică, și chiar cea arhitectonică, a spiritului legionar. Artă religioasă și cea populară, interpretate pe dimensiuni ample și cu o nouă vigoare lăuntră, stau la baza stilului plastic legionar.

În muzică începutul a fost făcut de cântecul legionar, care are aceiași tendință de expresie masivă și impunătoare în simplitate. Tinereții noștri compozitori dau viață vie muzicii românești, până eri palidă copie a melos-ului apusean.

După b'ruiță, cultura legionară a devenit un bun al neamului întreg. Ea însă nu are caracter imperativ decât pentru cei cari pot să-și deschidă inima noilor credințe. Va dura mult până ce fenomenul transfigurării sufletești se va generaliza până la unanimitate. El se va desăvârși abea în decursul generației viitoare.

Mai important este să prevedem ce se va întâmpla în domeniul creației de cultură. Legiunea consideră valoarea de cultură numai ceea ce se identifică cu linia de viață spirituală a neamului. Valorile spirituale pe care lupta și jertfa legionară le-au impus sunt cunoscute. Ele nu inspiră încă întreaga creație culturală, dar se poate afirma că evoluția organică a culturii românești va duce către acest țel. Nimic nu se poate forța, nici anticipa. Până ce creatorii nu vor fi împregnați de noua spiritualitate, vor continua să se manifeste în spiritul lumii vechi. Lipsa de aderență în atmosfera lumii noi îi va face să vegeteze, să dispară. Adevăratele puteri se vor

asimila, devenind nu numai propagator, dar creatori și susținători ai noilor valori de cultură, pe care trăirea și doctrina legionară le-a consacrat.

Intre lumea trăirii și aceea a creației de cultură este o legătură necesară organică. D. prof. P. P. Panaitescu, rectorul Universității din București, spune judicios: „Noi socotim creațiunea culturii în legătură cu sufletul neamului, ca o icoană a lui. Creatorul este un reprezentant, un purtător de cuvânt al unei părți a neamului sau, în cazurile de geniu, al neamului întreg. Nu putem despărți pe creator de colectivitate și de timpul său, a-l socoti ca independent în privința ideilor și atmosferei generale a creației... Transformarea societății

influențează și arta și literatura. Când toți Românii vor gândi și vor făptui ca legionarii, fără îndoială că și scriitorii și artiștii plastici vor crea în acest spirit căci spiritul lor va fi spiritul legionar“.

(Cuvântul, Nr. 52, 4 Dec. 1940)

Pentruca întreaga creație de cultură să se desfășoare în duh legionar, trebuie să așteptăm „desăvârșirea procesului sufletesc în nația întreagă“, cum spunea Căpitănelul. Până atunci însă cultura legionară n'a așteptat să-și așeze temelii de credință nezdruincimată în suflete, ceea ce constituie cea mai vie și mai înaltă creație a sa, și în cartea scrisă ne-a dat piatra unghiulară a spiritualității românești, care va lumina de sus tot ce se va mai compune de acum înainte.